

युद्धवा इत्यं नं भाषणं वीगुं स्वतन्त्रताय
सरकारं प्रतिबन्धं तयेमञ्चु

— श्री० छास्की

भी प्रधानमन्त्री त्रिकालदर्शी

४-४; ने.स. १९०६ जेठ १४ [वि.सं. २०४, प्रसोज १] ध्येल्या: १०००००-३६

श्व संविधानयो पलेसा सेगु लंपु

जनमत संग्रहया घोषणां पञ्चायती निर्विकल्पताया स्थापुयात
ज्यके धुं कल । उकि देश्य पञ्चायती संविधानया समर्थक व विरोधी
दु वा मद्दु धंगु खंय आ। म्हासः तया जुइमाः गु आवश्यकता हे मद्दु ।
परिवर्तनया निति संघर्षरत शक्तियुतसं पञ्चायती संविधानयात हे
अस्वीकार याना च्वंगु दुसा मेखे श्व हे संविधान दुने थः आस्थावान
जुयाः राजनीतिइ स्वतिकया जूपिन्स नं थुथाय् संविधानया आलो-
चना याना जूगु दु । पञ्चायत इतरशक्ति पञ्चायती संविधानया
बिरोध याइगु खंय अजूचाय् माःगु मद्दु तर स्वयं पञ्चतयसं पञ्चा-
यती संविधानय् अनास्था बयनीगु राजनीतिक संकटया छुमां खः ।

संविधान कानूनो राज्यया लिधंसा खः । तानाशाही हे जूसां
सत्ताशरीरतयसं संविधान व कानूनयात हाजांगयेगु पलेसा संविधान
व कानूनयात हे थःत ज्यार्थि कथं हीका। पलाः ल्हनी । नेपालय्
नं थव स्थितिइ गुलिखे उज्जःगु कानून दयेके धुं कल । तर यनया
शासकत कानूनया थुज्वःगु व्यवस्थां जक सन्तुष्ट जुया च्वंगु मद्दु ।
कानूनया हे जक खंयवेगु खासा सैनिक कानून, ३३ देया आजीवन
काबावस, मृत्यु दण्डया संजाय आदि क्रूर कानूनत थन मद्दुगु मखु ।
अथे खासां सत्तासिनत अऊ नं कानूनयात हाजां गायः स्वेच्छाचारी
स्वभाव बबयेगु ज्याय् छति लिच्युगु खने मद्दु ।

जनताया प्रजातान्त्रिक मौलिक अधिकारया नामय् संवि-
धानय् खः थें मखु थें न्हायनातःगु कीसं खना । थव सीमित अधिकार
प्रजासन्त्रया आधार मखु । थुलि अधिकार हे कीगु निति पर्याप्त नं
मखु । तर थुथाय् जनताया चाहाना छु धासा मेता मखुसां आ.यात
संविधानत प्राप्त सीमित अधिकार सां उपभोग यायेगु अबसर दये
माः । व्यवहारय् अथे जुयाच्वंगु मद्दु । संविधान 'वाक तथा प्रका-
शन स्वतन्त्रता' या खें न्हायनातःगु दु । छुं स्वाभाः मज्वंसं शान्ति-
पूर्ण रुपं छथासं मुनाः सहलहयायेगु अधिकार बियातःगु दु । वर्गीय
हितया सङ्घ संस्था चायकेगु हक बियातःगु दु । तर कीसं खना खना
फलाना यासय् जनमुखी पत्रकार सम्मेलन याके मबिल हे, घिस्का
यासय् विद्यार्थीतय् मुज्या जुइके मबिल हे । पत्रकारतय् महा-
अधिवेशनय् प्रहरीं हस्तक्षेप यात हे । ओभरसियरतय् बापिकोत्स-
वय् प्रश सनं रोक लगे यात हे । शान्ति जुलुसया आमसभा याये
मते धाल हे ।

छतुं थव गुगुं सभा सम्मेलन राज्य सत्ता फातापुइकेगु

आःया अले छु जुइ धकाः ला घाये थाकु । कल्लय् थथे हे जुइ धकाः
घायेगु चाचू खें मखु । जातः प्वलाः, ह्लाः उलाः थुबले थथे जुइ, अथे जुइ
धकाः घाईपि ज्योतिषीत मद्दुगु मखु । मानां माना जाकि व तका तका दां
प्व.चिनीः याःगु भविष्यवाणित नं ०१८ सालय् तत्त्वकं भवखाय् स्वइ
घाः थें फासांफुसु जुगु खनी मेले थव जोशी धाःपि नं ह्लां फोसी हे खः धकाः
मघासैं गाइमखु । अथे ख.सां मनूतय्
धा.सा घाः छु जुइ, अले छु जुइ,
हनिचा धा कल्लय् गथे जुइ धकाः
सीकेगु इच्छा । उकि ज्ञानं निर्रं विज्ञान
व तन्त्रं निर्रं यन्त्र तक छचलाः थुज्वःगु
खें सीकेत मनूत शुरु निर्रं थौं तक
ध.याये थव याये मजुयाच्वंगु दु । अथे
ख.सां मनू धांपि त्रिकालदर्शी मखु ।

उद्देश्य जुया च्वंगु मखु । थव गुगुं सभा मुस्क राजनैतिक उद्देश्यं
जुया च्वंगु नं मखु । योथी व्यवसायीक संगठनया पाखें थःथःगु
व्यवसायया हक हीतया संरक्षणया निति जुया च्वंगु थुज्वःगु सभा
सम्मेलन संविधानं स्विकृत ज्या-फो खः । तर, प्रशासन-प्रहरीं
याके बिया च्वंगु मद्दु । संविधानं बियातःगु जनताया मौलिक अधि-
कारयात स्वयं सरकारं लाका कया च्वंगु दु । संविधान व कानूनया
संरक्षक सरकार हे थुकिया उलंघन याना च्वंगु दु । छु थव अराज-
कताया चि मखुला ?

छुइवः नेपाली राजनीतिइ व्देष शासनया खें तत्त्वक बय्-
बय् जुगु खः । तर थुथाय् सरकारया चह, पद्दु स्वयेवले व्देष शासन
जक मखु व्देष कानून व नीतिया अस्तित्व नं जोसं अनुभव याये
मालाच्वंगु दु । छुबे सत्तासिन व सत्ता संरक्षित शक्तिशाली छुइव्चा
मनूत संविधान व कानूनयात लाकमं च्वानाः अनेतिक, भ्रष्ट व
राष्ट्रवाति ज्या यायेत स्वतन्त्र सा मेखे निरिह जनतायात संविधानं
बियातःगु अधिकार उपभोग यायेत तक वचित जुयाः म्वाय् माला
च्वंगु दु । वास्तवय् सत्ता स्पष्टत नित्त किंसिमया नीति नाला ।
कानून व संविधानयात छुचला च्वंगु जक मखुसैं तेरातीयः दयुइ
प्रथम श्रेणी व द्वितीय श्रेणीया नागरिकया रूपय् व्यवलाः थागु
व्यवहार न्हाका च्वंगु दु । सरकारया थव व्यवहारं देया बहुसंख्यक
जनतायात थौं द्वितीय श्रेणीया नागरिकया रूपय् स्वया च्वंगु फीसं
खका च्वना । थव अवस्थाय् वर्तमान संविधान व कानूनया अक्षरस
पालना जुइमाः जक धकाः चहानायायेगु वा मेगु हे विकल्प मालेगु
कीगु न्हाःने दें बागु न्हासा खः ।

संविधानया उल्लंघन व संवेधानिक अधिकारया हनन् थव
निति थव हे संविधानं वलका च्वंगु अबसर खःसा आः थव संवि-
धानया पलेसा मेगु हे लंपु मालेगु सही लंपु मखुला ?

ने० सं० १९०६ जेठ १४ (अ.चिन १५) निसं
प्रचलित व रज्जना लिपिया
हृगु कक्षा सुथय् य बहनी सञ्चालन
पुइगु दु ।

स्वापू तय्यु थाय्

- पञ्चरत्न सहयोग समिति, भौटाहित ।
- नेपाल लिपि गुणि, न्यत, तुंछें गस्लि ।
- इनाप प्रेस, थाय् मरु ।

महाद्यो धकाः त्रिभुवनया लोकनाथ व
त्रयनेत्र दयाः त्रिकालदर्शी जुया
बिज्यात । झीकेला महाद्योयाके थें
स्वंगः मिखा नं मद्दु । अझ स्वंगः
मिखा ला छु, दुगु निगः मिखा नं
बांलाक मखु । अले झी त्रिकालदर्शी
जुइफइगु गथे ? थःगु मिखा न्हा.ने
थौं छु जुयाच्वन, गथे जुयाच्वन धंगु
ला खके मफु, सीके मफुपिन्स कल्लय्
कंस खके फइगु गथे ?

अथे जुयाः हे झीसं थौं एसियाली
मापदण्डयात नं खके मफुयाच्वंगु ।
झिन्यादे लिपाया नेपा बात नं खके
मफुयाच्वंगु खः । आःया अलेयात खके
मफुपिन्स झिन्यादे लिपायात खनीगु नं
गथे ? अले झीसं पञ्चायती व्यवस्थां
खकाच्वंगु वर्ग समन्वय, घोषणरहित
समाज आदि आदि सक्तं खके फइगु
नं खं मखुत । गथे त्रिकालदर्शी जुइत
महाद्योया थें झीके नं त्रयनेत्र दयेमाल,
अथे हे पञ्चायतया कल्लय्यात खकेत
झी नं पञ्च हे जुइमाल । कि मखुसा
'बादशाहया न्हुगु लं खके मफुपि
सकलें मूर्ख खः' धाःगु धापू खनाः
रयाना। छुं छां मखंसां 'बादशाहया लं
अहा ! गुलि बांलाः !' धकाः तिति
न्हुथें हाल्ला जुइमाल ।

तर, पञ्चायती व्यवस्थाय् पञ्च-
तयसं थौंयात जक मखु कल्लय्यात नं
बांलाक खं धंगु खंय छि पत्याः मजुसैं
मगाः । महाद्योवं कल्लय्याथ खं नं गथे
सिस, छि हे धयादिसं ! वसपोलं हे
थव सक्तंया स्रष्टा व संहारक जुया
बिज्याइगुलि हे मखा ? संसार ला
वसपोलया पतिचाय् प्याखं ल्हुयाच्वंयि
कतांमरित मखुला ? अले सुनां, गब्ले
छु याइ धंगु वसपोलं मसीगु गथे ?
अथे हे थौंया व्यवस्थाय् सक्तं याना
च्वंयि, याकाच्वंयि पञ्चत हे जुसेलि
पञ्चतयसं सक्तं खें सीगु स्वाभाविक
मखुला ?

आः थुथाय् गोलीकाण्ड जुल ।
पञ्च ठकुराठीयात गोनीं लात । जन-
ताया निति ला छुछु नं जू थें मजुला ?
गुलिसिनं थुकिया कारण छु धाल,
गुलिसिनं छु । कारण-प्रकारणयात
सीकेत अनुसन्धान आयोग हे गठन
जूगु दु । अनुसन्धान यानांतुं च्वन ।
कारण अझं सीके मफुनि । तर थुथाय्
हे झी प्रधानमन्त्री थव गोलीकाण्ड
राजनीतिक कारणं जूगु मखु धकाः
तप्यं क धया बो धुं कल । थय्क स्वये-
कले अजूचायापु मजुला ? अनुसन्धान
हे सिमथेकं व्यकलं थव खें गय् सिल ?
तर अजूचायेमाःगु खें हे मद्दु । व्यकः
पञ्च जक मखु पञ्चया नं थकाली
महापञ्च, पञ्चायतया त्रिकालदर्शी
जुसेलि थुज्वःगु खं मसीगु गथे ? थथे
काण्डे काण्डया ल्युवे सुलाच्वंगु
ब्रह्माण्डयात व्यकलं गुलि स्यु जुइ ?
छि जि बिचाः थायेफुगु खें खाला ?

